

BOEKBESPREKING

Spiders of Britain and Northern Europe by Michael J. Roberts. 1995. 383 pp, meer dan 1270 zwart-wit illustraties, 32 kleurenplaten met 288 afbeeldingen. Collins Field Guide, Harper Collins, London. Prijs f 47,20.

Wordt de wereld steeds kleiner? En Europa steeds groter? Naar mijn weten is dit de eerste keer dat vanuit Engeland rechtstreeks een boekje van dit kaliber over de spinnen van Europa op de markt wordt gebracht. Jones (1983) was immers allereerst een fotoboekje. Extra afbeeldingen van genitalia waren er niet bij. Dit is stellig het einde van de "splendid isolation" waarop vele Britten zo waren gesteld. Titels als "The spiders of Great Britain and Ireland" of idem van "the British Isles", dat waren vertrouwde titels. Met "Europe" of "the Continent" hield men zich daar slechts bij uitzondering bezig. Het boekje past dus uitstekend in deze tijd, bij de Europese gedachte, bij de Europese Unie en de Euromunt.

De meesten van ons zullen op het eerste gezicht al besluiten dat dit boek in hun kast moet komen te staan. Daarin hebben ze zeker gelijk. Het is een toegankelijk overzicht van de spinnenfauna, aantrekkelijk uitgevoerd, gemakkelijk om mee te nemen. Bovendien is het buitengewoon geschikt om aan anderen, niet-arachnologen, te laten zien met welke interessante groep dieren je je bezig houdt. Want spinnen, we weten het allemaal, verkopen meestal slecht vanwege de slechte naam die ze bij de meeste van onze medeburgers hebben ("engerds", "griezels", "enge giftige beestjes die het mannetje na de paring opeten", etc.).

We kennen Michael Roberts van zijn peperdure trilogie met kleurenplaten waarin alle in Groot-Brittannië voorkomende soorten worden behandeld (niet allemaal op de kleurenplaten). In 1993 verscheen er een wat compactere en goedkopere uitgave in twee delen met dezelfde tekst en afbeeldingen, alles alleen een slagje kleiner afgedrukt. Bovendien - en dat was een reden om ook die uitgave weer aan te schaffen - had Roberts aan het eind de laatste faunistische aanwinsten toegevoegd en de nomenclatorische wijzigingen in de checklist opgenomen. Maar nog steeds betrof het de spinnen van het Verenigd Koninkrijk en bleef de Noordzee de ultieme grens. Die is nu overgestoken.

Het is een uitstekend boek geworden: compact van formaat (20 X 13 cm, 3 cm dik), met 32 fraaie kleurenplaten met 9 soorten per plaat in het midden ingebonden, met voor bijna elke soort afbeeldingen van de genitaliën aan het eind van de beschrijving. Volgens mij zijn alle figuren nieuw, zowel de 1270 zwart-wit lijntekeningen als de 288 gekleurde habitus afbeeldingen. Je zou verwachten dat Roberts de oude set uit de kast zou hebben gehaald en voor hergebruik ingediend, maar blijkbaar was dat technisch niet mogelijk (veel sterkere verkleining). De spinnen op de kleurenplaten moesten soms hun poten ook wat anders houden of met hun buurman kruisen om met elkaar op de groepsplaat te kunnen.

De inleidende hoofdstukken omvatten 75 pagina's en behandelen de anatomie en de biologie van de spinnen, het zoeken, verzamelen en waarnemen in het veld, de systematiek en nomenclatuur, de

meest karakteristieke webben, en het herkennen van de families. Lijsten van gebruikte termen, van de meest bekende arachnologische verenigingen, van belangrijke algemene literatuur, en een index op de wetenschappelijke namen, alles tezamen 12 pagina's, sluiten het boek af. Er resteren er dus 295 voor de behandeling van de soorten.

Het boek wordt een veldgids genoemd, maar het herkennen van de soorten in het veld lijkt mij ook met deze gids in de hand niet beter mogelijk dan met andere boeken. De term slaat dus mogelijk vooral op het handzame formaat. Het nadeel van een dergelijke gids is de beperktheid van de inhoud, en dan doel ik niet op de compactheid van de beschrijvingen of het formaat van de (zeer fraaie!) afbeeldingen, maar op de selectie van soorten die zijn opgenomen. Er worden 450 soorten behandeld van de ca. 900, misschien zelfs wel meer soorten die naar mijn schatting in het gebied dat de gids zegt te bestrijken voorkomen: Groot-Brittannië en Ierland, Noord-Frankrijk, België, Nederland, Luxemburg, Duitsland, Denemarken, Noorwegen, Zweden en Finland. Die keuze moeten we natuurlijk respecteren. Vooral de Linyphiidae s.l. moesten onder deze bezuiniging lijden, maar ook bij diverse andere families en geslachten is aangegeven dat maar een deel van de soorten wordt behandeld. Helaas werd verzuimd de namen van de niet verder behandelde soorten te noemen, zodat men een beetje in het ongewisse wordt gelaten. Eigenlijk moet men dus Heimer & Nentwig er naast hebben liggen! Helaas zal de beperkte opzet tot gevolg hebben dat iemand - vooral in het begin, later met meer ervaring zal het wel meevallen - bij de determinatie een keuze maakt uit de afgebeelde soorten en zo op een verkeerde soort uitkomt. *Nerine hammeni* zal weer niet herkend worden en als *N. clathrata* in de collecties verdwijnen. Het is de enige soort van het geslacht *Nerine* die niet wordt afgebeeld, terwijl hij toch in België, Nederland, Luxemburg en Duitsland voorkomt. Het is ook niet handig te noemen dat *Clubiona frisia* Wunderlich & Schütt, 1995, wel wordt opgenomen (p. 129), maar de soort waar hij tot nu toe niet van werd onderscheiden (*Clubiona similis* L. Koch, 1867) niet. Dat zal de herkenning niet bevorderen!

Determinatie-tabellen zijn er voor de families en binnen de families tot op de geslachten, daarna is het plaatjes kijken en beschrijvingen lezen. Voor iedere soort is de biotoop en de verspreiding vermeld. Op die laatste valt aan te merken dat het voorkomen in Nederland niet altijd tot zijn recht komt, om maar eens een understatement te geven. Wat dat betreft kan men dus beter voorzichtig zijn.

Peter van Helsdingen